

JULIUS FUČÍK

FLORENTINSKÝ POCHOD op. 214
MARINARELLA Předejhra, op. 215
DUNAJSKÉ POVĚSTI Valčík, op. 233

VSTUP GLADIÁTORŮ Triumfální pochod, op. 68
STARÝ BRUČOUN Komická polka, op. 210

Jiří Formáček / fagot sólo

ZIMNÍ BOUŘE Valčík, op. 184
HERCEGOVAC Pochod, op. 235

ČESKÁ FILHARMONIE
Řídí VÁCLAV NEUMANN

Hudební režie dr. Eduard Herzog

Zvuková režie Miloslav Kulhan

Technická spolupráce Vladimír Kraffer

Nahráno 24.—27. listopadu 1972 ve studiu pražského
Domu umělců

(Koprodukční nahrávka s firmou TELDEC GmbH, Hamburk)

© Dr. Miroslav Bláha 1975 — cover © Daniel Meller 1975
Translation © Ivan Vávra 1975

„Kdo by neznal mistrně stavěný a dramaticky charakterizující VSTUP GLADIÁTORŮ, který kdysi způsobil opravdový rozruch? Celým světem prošel — stejně jako FLORENTINSKÝ POCHOD, jako rozkošná předejhra MARINARELLA nebo sentimentální valčík IDEÁLY SNŮ...“, napsal v předvečer šedesátého narození Julia Fučíka hudební kritik dr. František Procházka.

Oba proslavené pochody a zmíněná předejhra a další čtyři Fučíkovy skladby v podání — České filharmonie: je to poprvé v dějinách tohoto světového hudebního tělesa dochází k nahrávce takzvaných populárních skladeb talentovaného, žel předčasně zesnulého skladatele Julia Fučíka (1872—1916). Je to pro vojenského kapelníka bezesporu velké vyznamenání, jestliže jsou jeho skladby tak dokonale zachyceny na gramofonovou desku, jak tomu je zde. Od začátku tohoto století, kdy u nás přestaly mít vojenské symfonické orchestry monopol na symfonické produkce, shlíželo se na ně a na jejich dirigenty svrchu, byť ještě v roce 1909 napsal hudební kritik o vojenském kapelníkovi: „pan Elsnic je citovější dirigent a snažil se o zachycení i jemnějších detailů. Orchester České filharmonie není však tak umělecky zdisciplinován, aby mu stačil pouhý pokyn.

Jsou pochody slavnostní, koncertní, k poslechu a jsou pochody k pochodování. Mezi ty prvé z velkého množství Fučíkovy pochodové tvorby patří FLORENTINSKÝ POCHOD a VSTUP GLADIÁTORŮ. Popularitu tomuto pochodu založil neblaze proslulý německý císař Vilém II., který si jej oblíbil: kamkoliv kdykoliv Vilém vstoupil, uvítal ho VSTUP GLADIÁTORŮ. Skupinu praktických Fučíkových pochodů reprezentuje melodický HERCEGOVAC, oblíbený u vojenských hudebníků, když se ještě pochodovalo, pro své krásné trio, ve kterém si přijdou na své různé sekce nástrojů symfonického orchestru. HERCEGOVAC vznikl jistě v době, kdy Fučík působil v hlavním městě Bosny — v dnešní Jugoslávii — v Sarajevě.

Charakteristická skladba STARÝ BRUČOUN pro fagot s doprovodem orchestru dává fagotistům výbornou příležitost k uplatnění technické brilance i přednesových odstínů.

Oba známé valčíky DUNAJSKÉ POVĚSTI a ZIMNÍ BOUŘE znějí v symfonickém provedení pochopitelně blíže autorovým intencím než v provedení dechového orchestru. Jsou z doby Fučíkova desetiletého působení v Budapešti. Nejednou vystává otázka, zda je u pochodů vhodnější symfonické nebo dechové provedení: u Fučíkova „Florentinského“ a „Vstupu gladiátorů“ by se mohla dát přednost symfonickému, protože oba pochody jsou koncertní, zatímco HERCEGOVAC zní v místnosti symfonicky, na volném prostranství pak v provedení dechové hudby.

Ze tří Fučíkových předeher — MARINARELLA, sv. HUBERT a MIRAMARE — je nejpopulárnější první, která také zní z této desky.

Fučík se dožil pouhých čtyřiačtyřiceti let. Za svého života vytvořil přes tři sta skladeb: pochodů, valčíků, mší, suitu ŽIVOT, operetu DVORNÍ INTENDANT a operu OSUD, kterou však nedokončil. Snad by bylo nejpřiléhavější je charakterizovat jako fučíkovské; jejich autora pozná hudebník při poslechu prvních taktů skladby.

Fučík se narodil v Praze 18. července 1872, v domě, který vzal za své při stavbě soudních budov v bloku mezi Lazarskou ulicí a Karlovým náměstím. Byl nejstarším synem ze čtyř dětí pumpařského mistra; když pumpy a kašny nahradil vodovod, stal se Fučíkův otec „akcizákem“, výběřčím potravní daně mezi dnešní vnitřní Prahou a tehdejšími předměstími i venkovem.

Julek — jak se mezi příbuznými jmenoval — začal s hrou na housle a na klavír. Třináctiletý vstoupil na pražskou konzervatoř 15. září 1885; byla tehdy v dominikánském klášteře v dnešní Husově ulici na Starém Městě. Dnem 15. ledna 1891 se stal žákem kompoziční třídy, kterou vedl Antonín Dvořák a kde Fučíkovými spolužáky byli i Josef Suk a Oskar Nedbal. Konzervatoř absolvoval Fučík 7. července 1891 s pronikavým úspěchem.

Tříletou vojenskou službu si odbyl v Kremži v Dolních Rakousích u hudby pěš. pluku 49, kde hrál v symfonickém orchestru na housle a na fagot, v dechové pak na velký buben.

Po návratu do Prahy byl členem orchestru bývalého Německého — dnes Smetanova — divadla jako první fagotista. V roce 1895 hrál na pražské Národopisné výstavě československé v symfonickém orchestru, kde pro sebe a pro své dva druhy — klarinetisty — složil několik půvabných drobných skladeb.

Třináct neplodnějších skladatelských let prožil Fučík v Sarajevě a v Budapešti jako kapelník hudby pěš. pluku č. 86 od 1. listopadu 1897 do 1. května 1910, kdy přešel k hudbě terezínského 92. pěš. pluku.

31. července 1913 se rozloučil s vojenskou hudbou; aby se mohl cele věnovat skladatelské práci, přesídlil do Berlína, kde si založil nejen hudební nakladatelství, ale i vlastní civilní orchestr Pražských umělců, se kterým na koncertech popularizoval naše klasiky.

Zemřel v Berlíně za první světové války v pondělí 25. září 1916

a military bandleader to have his compositions recorded for the gramophone with such perfection. After military symphony orchestras lost, early in this century, the monopoly of symphonic performances they previously used to enjoy in this part of the world, it became the fashion to look down upon them and their conductors, although a music critic still felt free, as late as 1909, to write of a military bandleader's performance with the Czech Philharmonics: "... Mr. Elsnic is a conductor with a touch for the emotional, and he strove to bring out even the finer details. However, the Czech Philharmonic Orchestra is not artistically disciplined enough to respond to mere hints."

Some marches are intended for festive occasions, some for concerts, and there are marches to be marched to. Of the host of Fučík's marches, FLORENTINER-MARSCH and ENTRY OF THE GLADIATORS ("Einzug der Gladiatoren") belong to the first category. The GLADIATORS owed its early popularity to Germany's last Kaiser, Wilhelm II of evil fame: he adored the march to the point of having it played whenever and wherever he was making an entry. The category of Fučík's marches for practical marching purposes is represented on this record by the tuneful HERCEGOVAC: way back, when troops still used to march on foot, military bandleaders liked it particularly for its lovely Trio, in which various instrument sections of the symphony orchestra all come into their own. HERCEGOVAC must have been composed when Fučík was with the army at Sarajevo, the capital of Bosnia, in today's Yugoslavia.

The characteristic piece THE OLD GRUMBLER (Brummbäre) for bassoon with orchestra accompaniment is designed to let bassoon players display their technical brilliance and nuances of expression.

The two well-known waltzes, DANUBE SAGAS and WINTER STORMS, were both composed in Budapest, where Fučík was posted for ten years. A symphony orchestra is actually better suited than a brass band (a brass band in the military sense, with some woods thrown in) to render them truly in line with the composer's intentions. A similar problem often arises with marches: in the case of Fučík's "Florentiner" and "The Gladiators", the preference is for symphonic rendition, since both are concert pieces, while "Hercegovac", which sounds better indoors when played by a symphony orchestra, appears to require a brass band for a truly satisfying outdoor performance.

Fučík wrote three overtures, MARINARELLA, ST. HUBERT, and MIRAMARE. The first is the most popular of the three, and it is the one featured on this record.

Although he died at the early age of 44, Fučík wrote more than three hundred compositions: marches, waltzes, masses, the suite LIFE, the operetta HOFINTENDANT (The Court Theatre Director), and the unfinished opera THE FATE. All bear the Fučík stamp, which musicians will recognize in the very first bars.

Fučík was born in Prague on July 18, 1872; a complex of law court buildings now stands on the site of his native house in Prague's central district. He was the oldest son of the four children of a master pump-maker; after pumps and public fountains were superseded by water mains, Fučík's father took up another profession also destined for extinction by the advance of urban civilization, the collecting of "food tax" on the "frontier" between Prague's central district and the outlying suburbs and countryside.

Julek, as Fučík was called by his relatives, started with the violin and piano, and on September 15, 1885, at the age of 13, he enrolled at the Prague Conservatory, housed at that time in a Dominican monastery in Prague's Old Town. On January 15, 1891, he was accepted in the composition class whose principal was Antonín Dvořák; Fučík's fellow students included Josef Suk and Oskar Nedbal. His graduation on July 7, 1891, was a resounding success.

During his three years of military service at Krems in Lower Austria, Fučík played the violin and bassoon in the symphony orchestra and the bass drum in the military band.

Returning to Prague, he joined the orchestra of the former German — now Smetana — Theatre as 1st bassoon player. In 1895 he performed at a large national exhibition in Prague with a symphony orchestra, and composed there several charming short pieces for himself and his two fellow clarinet players.

From November 1, 1897, Fučík spent his thirteen most fertile years, in terms of original output, in Sarajevo and Budapest as bandleader with the 86th Regiment; on May 1, 1910, he joined the band of the 92nd Regiment at Terezín (Theresienstadt) in Bohemia.

Fučík gave up his military musical career on July 31, 1913, in favour of composing. After moving to Berlin, he also founded a music publishing firm, as well as his own civilian orchestra, The Prague Artists, with which he popularized classical Czech music at concerts.

na zhoubný nádor v noze; před skolem mnoho vytrpěl. . . Svůj věčný sen spí — jak se kdysi říkávalo — na Vinohradském hřbitově, kam byly podle jeho přání převezeny jeho tělesné pozůstatky dne 5. října 1916.

Dr. Miroslav Bláha



stereo 1 10 1347 (50.—)

"Can anyone fail to know the masterfully constructed ENTRY OF THE GLADIATORS, with its dramatic characterization, which caused a true commotion in its time? It has travelled the world over — like the FLORENTINER-MARSCH, like the charming overture MARINARELLA, or the sentimental waltz TRAUMIDEALE. . .", wrote Czech music critic Dr František Procházka on the eve of Julius Fučík's 60th birthday anniversary.

The two famous marches, the overture, and other four compositions by Fučík are now played — by the Czech Philharmonic Orchestra. It is the first recording ever, by that world famous symphonic body, of the so-called popular compositions by the talented, but prematurely deceased Czech composer Julius Fučík (1872—1916). It is certainly a great honour for